

მწყმმსი

მე ვარ მწყმმსი კეთილი: მწყმმსან კეთილმან სული თვისი დასდვის ცხოვართვის. (იოან. 10—11).

შავე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრუთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერთისთვის ცადვილისა. (ლუკ. 15—4).

შოვეით ჩემდა ყოველი მასურალი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11 28).

№ 13—14

1883—1896

—30 ივლისი

მნიშვნელოვანი მოვლენები: შ. ი. ნ. ა. რ. ს. ი.

სალიბიკაბური განაშორება: ახალი ეკლესიის საფუძვლის კურთხევა მათხოვის დედათა საჯანგში 1 ივლისს. — საქართველოს მეფეების დაჯივრების წესი. — სამედიცინოების კრება ქალაქ ქუთაისში 28, 29 და 30 მაისს. — სიტყვა, თქმული პეტრე. მიტროპ. პალატიის მიერ 22 ივნისს 1896 წ. ხელწერილი იმპერატორის ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძის დახმარებით იმპერატორს ალექსანდრე თეოდორეს ასულს პეტერბურგში მიზანების დროს წმ. გიორგისთვის შემდეგ. — გლეხის აღსარება, რამზიკო იმერ, ვისკ. გაბრიელის მიკვლევაზე (ლუქსი). — ახალი ამბები და შენიშვნები. — საქართველოს ძველი დროის თავდასაყალი. — რედაქციის პასუხი. — განცხადება.

ახალი ეკლესიის საფუძვლის კურთხევა მათხოვის დედათა საჯანგში პირველ ივლისს.

30 ივნისს, საღამოს 5 საათზე მოვიდა მათხოვის დედათა საჯანგის ბლაღოჩინი დეკანოზი დავით ლამაშიძე ახალი ეკლესიის საფუძვლას საკურთხევლად. წყენს მკითხველებს მოესწინება, რომ დროებითი ეკლესიის თვითონ

ამ დედათა საჯანგის ერთ ოთახში იყო მოწყობილი, რომელიც ეკურთხა წმიდა მოციქულთ-სწორის, ქართველთ განმანათლებელის, ნინოს სასულხედ. ეს ეკლესია ღვთის შეწყვნი თანდათან იტოვება საჭირო ნიუთებით. დღეს იმდენად მოკვარდა საქმე, რომ ახალი ქვითორის ეკლესიის საფუძველი ეკურთხა.

საქ. სსრ კ. მარქსის
სახ. სახ. რესპუბ.
ბიბლიოთეკა

ორი კვირის განმავლობაში ოსტატის ვა-
უჭრით და დაუმხადებიათ საფუძველი. ახალი
ეკკლესიის ბალაფერი მოხვდა ძველის-ძველ
ეკკლესიის ნანგრევებს სამხრეთ ვაკედზე.
როდესაც ბალაფერი გაეჭრა, ერთ საუენსედ
ძველი ეკკლესიის ქვეშ გამოჩენილა დიდი
ოთახი მშენებლის აგურით გადათადელი. ამ
ძირს შენობაში სჩანს მშენებელი აგურის ია-
ტაკი. გასაკვირალი არის; ეს შენობა არ გავს
ავალღამის და კარგად არ არის გამოკვლეული,
რისთვის ეოფილა გავითებული, ან რა არის შიგ,
რადგან ბერი ქვა და მიწა ჩანაყარი. ამო-
ბენ, რომ ეველა ძველ ეკკლესიებს ძირს შენო-
ბები აქვსთ მოწობილი. მათი დანიშნულება
უნდა ეოფილიეო ან მტრის შემოსევის დროს
კრებულის დასამალავად ან და ნიეთების და
განძეულის დასაკრძალავად. როცა ეს შენობა
კარგად გაიშინდება, თუ რაიმე აღმოჩნდა შე-
ნანიშნავი, მეთხველებს ვაცნობებთ. ზირველს
ივლისს სავანის დროებით ეკკლესიაში მქაერი-
ბა სამღვდელოებას, სახელდობრ: სავანის
ბლადოჩინი, დეკ. დავით დამბაშიძე, სონის
წმ. გიორგის საკრებულო ტაძრის წინამძღვარი
ვ. ქუთათელაძე, მთხოჯის ეკკლესიის მღვდელ-
ნი მმ. გ. მელაძე და ლ. ბახტაძე, სონის
მაცხოვრის ეკკლესიის წინამძღვარი მ. ლეჟა-
და მ. გ. ჩიმაძაძე. აიაშიმის გარდასდის შემდეგ
შემოსილი სამღვდელოება გაემე სავრა ბალაფრის
საკურთხად. სამღვდელოებას წინ მიუძღოდა
მგალობელთა გუნდი დანებთავან. აგურთეს
ბალაფერი, გასვენეს საფუძველი ოთხივე კუთხით
და იმავე წესით სამღვდელოება დაბრუნდა სავანის
დროებით ეკკლესიაში. აქ სიტუვა წარმოსთქვა
ბლადოჩინმა დეკანოზმა დავით დამბაშიძემ.
სიტუვაში გატარებული იყო ის აზრი, თუ რა

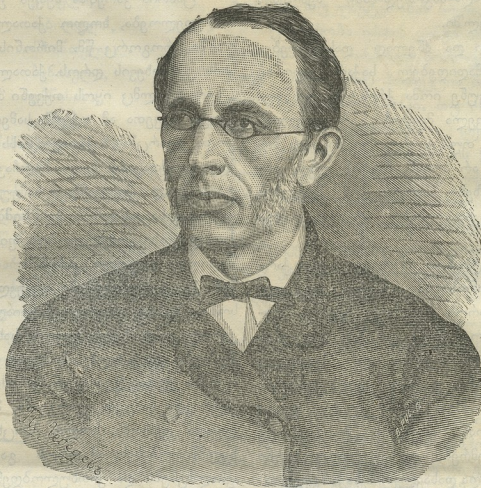
მნიშვნელობა ჰქონდა ძველს დროში ჩვენს
მონასტრებს და რა მშენებელი გაწობილი გა-
ლობა სუფივდა მათში, და მათის წეალობით
ძთელს საქართველოშიაც. ბოლოს ისურვა,
რომ ეს მთხოჯის დედათა სავანეც ადრომი-
ნებულებიოს ხალხის საკეთილდღეოდ და სანუ-
გემოდ. წნუ შემინდებით, დანო, დაასრულა
დეკ. დავით დ - ძემ, რომ თქვენ დღეს მავდე-
ნად უურადლებს არავინ გაქცევსთ. ილოცეთ
და ევედრეთ ღმერთს და იმედა ღმერთი შემწე
გვეოფისთ, შეგვეწვიოსთ და დაანახეებს თავის
ძალას ქვეყანას. იმედი არის მართებლობაც
ურადლებს მოგაქცევსთ და ხელს მოგიწობსთ
თქვენს საქებ და საკეთილო საქემში. სწორედ
ამ ივნისის თვის 15 რიცხვს შეუსრულდა 50
წლის სამსახური უწმიდესი სინოდის ობერ-
პროკურორს, რომელიც დიდათ ზრუნავს ეველა
მონასტრების და საზოგადოდ სასულიერო წო-
დების საქემზე. შევევედროთ ღმერთს ძისის
დღეგრძელობისათვის. იმედა, როცა მას მოს-
სენდება ამ ჩვენი საწეალი სავანის მდგომარე-
ობა, მოწუალების თვალით მოხედავს და ნუგემს
ძისცემს სავანის მტაცეად დასამკვიდრებლად
და განსაგრობად ამ ჩვენს განაძირა მხარეში,
სადაც ასე საჭიროა დახმარება და უურადლების
ძიქცევა ეველა კეთილ მორწმუნეთავან, ქრის-
ტიანობრივ - სნეობრივ და სარწმუნოებრივ
სწეულა-მომღვრების დასამკვიდრებლად და გა-
სავცრელებლად“.

მაშინვე გარდასდილ იქმნა ჰარაკლისი ამ
დიდებული ჰირის დღეგრძელობისათვის, სამ-
ღვდელოება მიანტიეებული იყო სავანის წი-
ნამძღვრისავან საუხემზე და ნამუადღვეის ორ
საათზე ეველა სამღვდელოება წავიდ-წამოვიდა.

სამხარე
სამხარე
სამხარე

ოსტატები ერთგულად მუშაობენ და, იმედია, ბალაგერი კათაგებულები იქნება შუა ივლისისათვის.

იმედია, სასოჯადოება თანაგრძნობას აღმოუჩენს ამ ეკკლესიის აშენების საქმეში მათხჯვის საფანის დახმებს.

უწმიდესი სინოდის ობერ-პროკურორი ძ. პ. პოპელანოსკევი.

საქართველოს მთავარის დაგვირგვინის წესი.

არც „ქართლის-ცხოვრება“, არც საქართველოს სხვა რომელიმე მატინე და ისტორიული საბუთები არაფერს არ მოგვითხრობენ, თუ როდის შემოიღეს საქართველოში მეფეების დაგვირგვინება. მხოლოდ ეს კი სინამდვილით შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ მეფეების დაგვირგვინება, მირონ-ცხება, ანუ როგორც ქართველები ეძახიან, კურთხევა, იწყება საქართველოში ბაგრატიდების გამეფებამდის, რომელნიც რაცხედნ თავის თავს შთამომავლად მეფე დავითისა, რომელსაც ზეთი აცხო მეფედ სამუიღმა და ამიტომ ბაგრატიდები მტკიცედ იცადენ ებრაელთა ჩვეულებას მეფეთა მირონცხების შესახებ. მირონცხება იყო უსაჭიროესი ნიშანი ზეციური მადლისა, ურომოლისათ ქვეყნიური სამეფო ტახტი არ იყენენ მტკიცე,

მრავალეამიერი და მასთან სრულიად უკანონოდ ითვლებოდნენ. ებრაელთაგან მეფეთა მირონცხების წესი გადმოიღეს არა მარტო ქართველთა და სომეხთა მეფეებმა, არამედ იმათზე აღრე ეს წესი შემოიღეს ევროპის იმპერატორებმა და აღმოსავლეთის კერპთ-თაყვანის-მკემელმა მთავრებმაც. საქრისტიანო სახელმწიფოებში მეფეების მირონ-ცხება თავდაპირველად ნამდვილ ეკკლესიურ ცერემონიად ითვლებოდა. ხოლო აღმოსავლეთის არა ქრისტიანეთა მეფეებმა გვირგვინოსნების წესი შემოიღეს როგორც დამამტკიცებელი საბუთი რომელიმე მფლობელის უფლებისა, რომ უფრო პატივით მოპყრობოდნენ მთავარს მისი ქვეშევრდომნი. სპარსეთის მძლავრი მფლობელი ალა-მაგამედ-ხანი ვერ დაგვირგვინოსნდა იმ მიზეზისა გამო, რომ საქართველოს მეფე ირაკლი მეორემ, სახელწოდებულმა და სპარსეთის უმთავრესმა დამოკიდებულმა მთავარმა, რომელიც

ვლდებული იყო გვირგვინი დადგა თავზე სპარსეთის მეფისათვის, უბრა განაცხადა დასწრებოდა ამ მკვჯნაის გვირგვინოსნებას. სხვათა შორის ესეც შეიქნა მიზეზი, რომ ალა-მაგომედ-ხანი შემოესია საქართველოს 1795 წელში.

რალაცა გასაოცარი და ძნელად დასჯერებელიცაა, რომ მართლ-მადიდებელ საქართველოში, რომელმაც მთელი საუკუნე იომა ქრისტეს სარწმუნოების დასაცველად, ყველა მეფეები არ ყოფილან დაგვირგვინოსნებულნი. თუმცა ისტორიაში ამის მიზეზები დასახელებული არ არიან, მაგრამ უნდა ვიფიქროთ, რომ ეს მიზეზები მარტო იმ მეფეების სურვილზე და კეთილ ცხოვრებაზე არ იყო დამოკიდებული.

საქართველოს მემბტიანეთ აწერილი აქვთ ქართველ მეფეების გვირგვინოსნება როგორც ეკლესიური წესი და ამავე დროს როგორც საერთო მზიარლება. „ქართლის-ცხოვრების“ და XII საუკუნის შესანიშნავ პოეტების რუსთაველის და შავთელის მოწმობით, გიორგი მესამეს თავისი ქალის თამარის გვირგვინოსნება დიდის ამბით შეუსრულებია: გვირგვინოსნებაზე დასწრებიან სასახლის მოსამსახურე პირნი და საპატია სტუმრები, და სასულიერო პირნი მთელი აღმოსავლეთის და დასავლეთის საქართველოსა; მრავალი ოქროსულობით, მძივებით და ძვირფასი ქვებით ყოფილა მორთული ტანთსაცმელები და სამეფო რეგალიები, ერთი სიტყვით ფრიალ დიდი და მდიდრული მორთულობა ყოფილა, სიმდიდრე, ხალხის მზიარლება, საგალობლები და სხვანი. *)

აი თვით გვირგვინოსნების ანუ „კურთხევის“ წესი სხვა და სხვა წყაროების ჩვენებით:

საქართველოს მეფეების გვირგვინოსნება სრულდებოდა მცხეთაში, საქართველოს ძველ სატახტო ქალაქში, რომელიც დღეს პატარა სოფელია, მდებარე მდ. არაგვის და მტკვრის შესართავთან.

მეფეს ტაძარში წინ უნდა გაძლოდა ჯვრით შეჭურვილი პირი; ამ პირის შემდეგ მიჰქონდათ სამეფო რეგალიები: სახელმწიფო დროშა, მეფის გვირ-

გვინი, სახელმწიფო ხმალი, პორფირი, კვერთხი და ბლური ნიშანი ხელმწიფობისა. შემდეგ მიდიოდა მეფე თავისი ამალით.

ტაძრის კარებში მეფეს ეგებებოდა შემოსილი სამღვდლოცა, ხოლო ქათალიკოსი თეთრ შესამოსში, როგორც წმ. მირონის, ოდიკის და ეკლესიის კურთხევის დროს. ქათალიკოსი წარმოსთქამდა: „კურთხეულმც იყოს თქვენი მოსვლა და დამტკიცება მეფედ მეფეთა ამ თქვენს სამეფოში“*. მეფე ემთხვევოდა ჯვარცმას. ქათალიკოსს და ერთ უმფროს მღვდელ-მთავარს მეფე ხელსაკიდებულთ შეჰყავდათ ტაძარში და მიიყვანდნენ სამეფო კარიბთან. აქ მეფე ყველას გასაგონად ამბობდა **სიმბოლო სარწმუნოებასა**ს ქათალიკოსი კითხულობდა ფიცითი აღთქმას. მეფე შედიოდა სამეფო კარებში და დგებოდა კარების წინ. მღვდელ-მთავრები აცმევდნენ მეფეს ბისონს, ბისონის ზემოთ ახურავდნენ დიადიმას და პორფირს. ქათალიკოსი მეფეს ჯვარის სახედ აცხება მირონს შუბლზე და გულზე შემდეგი სიტყვებით: „მირონს იცხებს ღვთივ გვირგვინოსანი მეფე ჩვენი“. თავზე ახურავდა სამეფო გვირგვინს, მარჯვენა ხელში აძლევდა კვერთხს, ხოლო მარცხენაში ბურთს—ნიშანს ხელმწიფობისას; ამ დროს გალობდნენ საღიღებელ ფსალმუნებს და კითხულობდნენ დაწესებულ ლოცვებს. მეფე გამოდიოდა ამბიონზე ტაძრის შუა და ჯდებოდა წინდაწინ მომზადებულს ამაღლებულს ადგილზე. მისი მარჯვენა გვერდით სავარძელს იჭერდა ქათალიკოსი, ხოლო მარცხნით იმერეთის პირველი მღვდელთ-მთავარი—ქურდიდელი, თუ კი მონაწილეობას იღებდა იგი გვირგვინოსნების დროს. შემდეგ წყობ-წყობათ შემოდიოდნენ სხვა მღვდელთ-მთავრები და იკავებდნენ რიგისამებრ სავარძლებს „ბალონებით და უბალიშით“.

დიდი სამცხეთის მიტროპოლიტი აბბა ალავერდელი, თავისისა,

- ეპისკოპოსები:
- ქიზიყისა,
 - ქუმურდოელი,
 - ტბეთელი,
 - წყაროსთაველი,
 - მანგლისისა.
 - გურსთაისა,
 - ქაფარისა,
 - რუისისა,
 - მაწვერისა,
 - ანჩისა,
 - წირწყაბისა,
 - ერუშეთისა,
 - წინაწყაროელი,
 - წილანისა,
 - ურბნისისა,

* უნდა შევნიშნათ, რომ საქართველოში გვირგვინოსნებოდა მეფე, და დედოფალი კი არავითარ მონაწილეობას არ იღებდა გვირგვინოსნებაში. დედოფალი თამარი დაგვირგვინოსნდა არა ისე როგორც მეფის მეუღლე, არამედ, როგორც მეფე. თამარი საქართველოს მატრიანებში ყველგან მუდგდ იწოდებოდა და არა დედოფალად.

სამთავისა,
ცხოპმისა,
ვალაშკერისა,
ანისისა,
ხარჩაშენელი,
ნიროწმინდისა,
წალკელი,
ქერემისისა,
ბანისისა,

ნიქოზელი,
ბედიელი,
ბოლნისისა,
კარელი,
თბილელი,
იშხინთელი,
ბანისელი,
დმნისისა,
გიშელი

და ყველა მონასტრების წინამძღვრები *).
სპასალარი—სამხედრო მინისტრი მიდიოდა და, ზოლოცავდა რა მეფეს, წელს არტყამდა მეფეს სახელწოდება ხმაღს. ყველა იქ დასწრენი მუხღს იდრეკდენ გვირგვინოსან მეფის წინაშე და შემდეგ იწყებოდნენ აღეთის სადიდებელი პარაკლისი.

მეფეების დაგვირგვინოსნება ყოველთვის დიდი დღესასწაულობით სრულდებოდა, დიდი ქეიფობა მართებოდა, ტყვეებს ანთავისუფლებდენ, ობოლთა და ქვრივთ შემწეობას აძლევდენ და ბევრ სხვა კეთილ საქმეებს და მოწყალებას შეებოდენ. (ს. რაბ. მ. 4)

დღე. ს. მკ — მკ. მართალი არ არის, ვითომ უმეტეს ნაწილს სურდეს მიიღოს პროექტი სანთლის ქარხნის მართვა-გამგეობისა. კენჭი ყარეთ და შეიტყობთ — თუ უმეტესობას სურს,

უმეტესობა იძახის კენჭი არაა საქირო. მკედლიძე და მისი ორიოდე მომხრეები დაჯინებით ითხოვენ კენჭის ყრას პროექტის მიღების შესახებ. ბოლოს შეიქნება ლაპარაკი, თუ როგორ უნდა დაადგინონ კითხვა. ერთი პირი დეპუტატები ამზობენ კენჭს ყვარის ორ კითხვას ვის სურს, რომ პროექტი იყოს მიღებული და მეორე, ვის სურს, რომ პროექტის განხილვისათვის კომისია იქნეს დანიშნული და მომავალი კრებისათვის გარდაიდგეს. ამ კითხვის გამორკვევას მოუწდა თითქმის ერთი საათი. ბოლოს როცა კენჭის ყრაზედ მიდიოდა საქმე, დეპუტატმა ს. მკედლიძემ განაცხადა;

მდ. ს. მკ — მკ. არ შეიძლება კენჭის ყრით გათავდეს პროექტის კითხვის საქმე, არ შეიძლება, არ შეიძლება.

თავსმკდამარე. მ. სიმონ! თქვენი ვერა გამოვიკა რა. წელან იძახოდით, რომ კენჭით გათავდეს საქმეო და ეხლა იძახით, რომ კენჭის ყრა არ შეიძლებაო. როგორი მსჯელობა არის ეგ?...

კრებმა ისმის უმეტესი ხმა უკენით მივიღოთ პროექტი, მხოლოდ განმეორცხოთ ის მუხღებე, სადაც მოხსენებულთა სანთლის საწყობების გახსნა დაბეშში და მაზრის ქალაქებში. ანაირად ხმის უმეტესობით დადგინდა ჟურნალი სანთლის ქარხნის მართვა-გამგეობის წესდების პროექტის შესახებ.

მდ. ს. მკედლიძე ჩვეულებრივად იძახოდა: არ შეიძლება პროექტის მიღება, არ შეიძლება. მის ხმას მიემხრო დეკ. ცაგარეიშვილიც და თავის აზრზე დადგენ.

შემდეგ თავმჯდომარემ მისცა წინადადება კომიტეტის წევრების აღჩევისა და მათი ჯამაგირის დანიშვნისა. ამ კითხვამაც დიდი ბაასი გამოიწვია კრებაზე. ხმის უმეტესობით არჩეულ იქმნენ დეკ. დ. ლამბაშიძე, დეკ. ი. ქეიშვილი და მღვდელი დოლობერიძე, რომელთაც თავის მხრით თანხმობა გამოაცხადეს ამ თანამდებობის მიღებაზე. კრებამ ერთხმით დაუნიშნა ჯამაგირად კომიტეტის წევრებს 200 მან. თითოს, ქარხნის ზედამხედველს 400 მ. და დეპანში მჯდომს 240 მ. წელიწადში. ამის შემდეგ კრება სხვა კითხვების გარდაწყვეტას შეუდგა.

სამღვდელოების კრება ქალაქს ქუთაისში
28, 29 და 30 მაისს.

დასასრული *)

30 მაისი დილის 9 საათი.

თავმჯდომარე. მამანო დეპუტატო! გუშინ საქმოდ გამოირკვა სანთლის ქარხნის კითხვის საქმე და დეკ. დ. ლამბაშიძისაგან შედგენილი წესდებისაყ. როგორც ვხედავ, უმეტეს ნაწილს სურს მიიღოს სანთლის ქარხნის მართვის შესახებ შედგენილი წესდება. ეხლა გთხოვთ დაგვისახელოთ: ვინ გნებავთ აირჩიოთ კომიტეტის წევრებად.

*) ეს წესი შემოღებულია მეფე არჩილისაგან, მაგრამ სხველისა (434) თუ მეორესაგან 718 წ.) — ეს კითხვა დღესაც სტადეოვა და სხვა სხვა და სხვა ნაირათ ხსნიან საქართველოს ისტორიკოსები.

*) იხ. „მწყემსი“ 12 № 1896 წ.

დეკ. დ. დამ — ძე. მამანო დებუტატო! მე მინდა ერთი წინადადება მოვასხნო კრებსა და, იმედია, არაფერ წინააღმდეგი არ გახდება. აი საქმე რაში გახლავით: მოგესწენებათ, თუ რა ხარჯი გასწია სამღველოებამ და რა შრომა მიიყენა ქართული ვალობის ნოტებზე გადაღებისათვის. ჩვენ ვეღარ ვუწყვეთ ხელი ამ ნოტების დაბეჭდვას. ეს საქმე ითავა ბ. ფ. ქორიძემ და იოანე ოქროპირის წირვის წესი უკვე დაბეჭდილია. თითო მანეთად იყიდება ეს დაბეჭდილი საგალობელი წიგნი, რომელიც მეტად საკირანა ჩვენი ეკლესიებისათვის. იქნება დღეს არ იკარგა ნოტები, მაგრამ შემდგომი მიხინ იქნება გამოჩნდენ ნოტების მკურდენ პირები, და ვთხოვთ ყოვლად სამღველოს, რომ თითველი ეკლესიისათვის იქნეს გამოაწერილი ეს საგალობელი წიგნი. მე ვფიქრობ, რომ ამით მიეცება ბ. ქორიძეს საშუალება მეორე ტომიც გამოაცეს, როგორც თვითონ გვბრძდება. ამასთან ნუ დავიფიქვებთ იმას, რომ სასულიერო მთაწრობა ვალად გვიდგენს, რომ ვალობის საქმეს ეკლესიებში ყურადღება მივაქციოთ...

მთელმა კრებამ ერთხმად გარდაწყვიტა: ეთხოვოს ყოვლად სამღველოს ბესარიონს, რომ თითველში ეკლესიამ გამოაწეროს და შეიძინოს ეს სასარგებლო საეკლესიო წიგნი.

თავმჯდამბარე. მამანო დებუტატო! ჩვენ გვაქვს ერთი საგანი განსახელოად და შევუდგეთ ამ საგნის განხილვას. ეს საგანია ეპარქიის საეკლესიო ნივთების საწყობის საქმე და ვისაც რის თქმა ნებავს ამ საგნის შესახებ, ეთხოვ წარმოთქვას თავისი აზრი.

დეკ. გ. ცაგარე-შვილი. მამანო დებუტატო! ზოგიერთები ამბობენ, ვითომ ის საეკლესიო ნივთების საწყობი, რომელიც არსებობს დღეს ქუთაისში მთავარ-ანგელოზის ეკლესიის შენობაში, იყოს ჩემი და ივლიანე წერეთლისა და არა ეპარქიისა. მაგრამ ეს მართალი არ არის. ეს საწყობი გახლავთ ეპარქიის და მე მხოლოდ ვარ დანიშნული ყოვლად სამღველოსაგან მმართველად. აი საქმე როგორ იყო: 1891 წელს ერთს სამღველოების კრებაზე დებუტატებმა სთხოვეს ყოვლად სამღველოს, რომ ეპარქიის საეკლესიო ნივთების საწყობი დაეარსებია. ამის შესახებ მე მომივიდა შემდეგი მოწერილობა ყოვლად სამღველოსაგან: „მივანდობ ამ საქმეს კათედრის დეკანოზს გ. ცაგარეშვილს; დეკ. ჭეიშვილს, კათედრის მნათეს ბ. ნაიტაქს, რომ მათ მოიწვიონ გამოც-

დილნი სამღველო და საერო პირნი, მოილაპარაკონ და მომხსენონ მე, რამდენად სასარგებლო და შესაძლებელი იქნება ამგვარი ნივთების საწყობის დაარსება და რა პირობით... ბატონებო, აქედგან აშკარად სჩანს, რომ ღღველილი საეკლესიო ნივთების საწყობი ჩვენ გვეკუთვნის, თუ ეპარქიის არის. ჩვენ მოვიწვიეთ მთავარ-ანგელოზის ეკ. მნათე და ზოგიერთი სამღველოება ქალაქის და მოვასხნეთ ჩვენი აზრი და შეხედულება ამისთანა საწყობის დაარსებაზე. შემდეგ მივიღეთ კიდევ ნებართვა“.

ამ შემდგარ კომიტეტს, როგორც აღმოჩნდა, მოუხსენებია მღველ-მთავრისათვის, რომ კომიტეტს მისცემოდ ეკლესიებიდან საკირანო ფულების სესხების უფლება ისე, როგორც სანთლის ქარხნისათვის იყო ეკლესიებიდან ფულები ნასესხები. ყოვლად სამღველოს ამ მოხსენებაზე გამოცხადებია შემდეგი მიწერილობა: „სანთლის ქარხანა და საეკლესიო ნივთების საწყობი ერთი და იგივე არ არიან. სანთლის ქარხნისათვის თუ ვისესხე ფულები, იმიტომ რომ მომესპო ეპარქიაში ყალბი სანთლის ნებარება ეკლესიებში. რაიცა შეეხება საეკლესიო ნივთებს, ისინი ყალბი არასოდეს არ არიან. უფლას შეუძლია კული ნივთი არ იყიდოს და ერთგან თუ ვერ იშოვის, მეორე ადგილას იპოვოს. ამას გარდა რომ კიდევაც მიეცე ნება ფულების სესხებისა, ვინ არის ამ ფულების თავმდები და გამსტუმრებელი? ძნელია ფულების სესხება, თუ ფულების გარდახდის გარანტია არ არის და სხ. ამისათვის წინადავუდებ კომიტეტს ხელახლა მოიწვიონ გამოცდილნი სამღველო და საერო პირნი და შეიმუშავონ ნივთების საწყობის საქმე. მოიწვიონ დრანდის მონასტრის ბერი პაუნუტი, რომელიც ძლიერ გამოცდილი ყოფილა საეკლესიო ნივთების ვაჭრობის საქმეში, და თუ საჭიროდ დაინახონ, მას მიანდონ ნივთების ყიდვა.“

დეკ. დ. დამ — ძე. ვთხოვთ მ. ცაგარეშვილს შეგვატყობინოს, როგორც მოიყენა ის საეკლესიო ნივთების საწყობი და საერო გამოცდილი პირები მოიწვიონ ამ საქმეზე მოსალაპარაკებლად? ვინ დაუდგა თავმდებად ნასესხებ ფულების გარდახდაში, ანუ რა გარანტია დადგეს ნასესხები ფულების გარდახდისა?

დეკ. გ. ცაგ — ლი. ჩვენ მოვიწვიეთ მ. პაუნუტი, მაგრამ არ გამოცხადდა. მოვიწვიეთ სხვა საერო და სამღველო პირები და ივლიანე წერეთელი,

მოახსენეთ ყოვლად სამღვდელოს, რომ ნება მოეცა 4500 მან. სესხების კათედრისა და მთავარ-ანგელოზის ეკლესიის ფულებიდან. მოგვცა ნება ამ ფულების სესხების და ვისესხეთ კიდევ ჩვენ მივანდევით ამ საქმის წარმოება ივლიან წერეთელს, რომელიც ძლიერ გამოცდილია ვაქრობის საქმეში.

ამასთან წაითხა ყოვლად სამღვდელოს მოწერილობა ხელმოწერილი 1894 წ. დეკემბრის თვეში, რომლითაც ნება ქმნიდა დეკ. ცაგარეშვილს კათედრისა და მთავარ-ანგელოზის ეკლესიებიდან 4500 მან. სესხებისა.

დეკ. დ. დამ — ბე. ჩვენ ძლიერ გასაოცრად მიგვაჩნია, თუ რა გზით და რა საშუალებით მოხდა ყოვლად სამღვდელოს გაბრუნების აზრის შეცვლა; ან როგორ მოხდა პირველი მიწერილობის წინააღმდეგ მეორე მიწერილობაზე ხელის მოწერა? ვინ დადგა ფულების გარდახდის თავმდებად და რომელი ჟურნალებიდან სჩანს, რომ დეკან. ცაგარეშვილმა გამოცდილი პირები სამღვდლო და საერონი მიიწვია მოსალაპარაკებლად, ან თუ გინდ პაფუტჩი ბერი? მიკვირს, როგორ შეიყვანეს შეცდომაში მღვდელ-მთავარი და სინოდის ნებადასურთველად 4500 მანეთამდე ეკლესიის ფულები ასესხებინეს, როდესაც კანონით ეს აღრქობულია? ამბობენ, ჟურნალები იყო შემდგარიო, ამა გვაჩვენონ, სად არის ეს ჟურნალები? დეკ. ცაგარეშვილი ამბობს, დღემდის ვიზრომეო და ეხლა მოგებით მიიღეთ საეკლესიო ნივთების საწყობიო. სამღვდლოებამ თუ მიიღო ეს საწყობი, რასაკვირველია, ვალიც უნდა მიიღოს. მაგრამ როგორ ვსურთ ამ ვალის გასტუმრება? წინადა გამოაცხადეს, რომ ამ საწყობში ნივთები ერთი რომ იფად გაიყიდებოდა და რაც მოგება დარჩებოდა, გაბრუნდის საქალმეო სასწავლებელს მოჰხმარდებოდა. ორი წელიწადია, რაც საწყობი ვაქრობს, ამა გვაჩვენეთ, რა სარგებლობა მისცა საწყობმა ამ სასწავლებელს? ჯერ ჩვენ არაფერი სარგებლობა არ გვიჩვენებს! ეხლა საწყობის გამგენი ცდილობენ, რომ სამღვდლოება შეკრან პირობით, ნივთები უთუოდ და საწყობში აყიდვიონ, და ამნაირად ძვირად იქნება თუ იფად — ნივთები გაასაღონ...

ეპარქიის საეკლესიო ნივთების საწყობის შესახებ ჩვენ იმდენი გვაქვს დაწერილი და გამოთქმული, რომ დღეს საჭიროდ აღარ ვრაცხთ კიდევ გამოვრებას. ყოველთვის იმას ვცდილობდით, რომ ყველა

ეპარქიის კათედრის ქალაქებში საეკლესიო ნივთების საწყობები დაარსებულყო. მაგრამ, სამწუხაროდ, ზოგიერთს ადგილას ამისთანა საწყობები საზარალო გახდნენ ეკლესიებისა და სამღვდლოებისათვის. მომხდარა ისეთი შემთხვევები, რომ უბრალო დუქანებში უფრო იფად უყიდნით ნივთები, ვიდრე საეპარქიო საწყობში. ზოგიერთ ამ საწყობების გამგეთა საქმად მიჩნიათ „ცირკულიარული“ ქალაქის მიწერილობით შეკრან სამღვდლოება იფად იქნება თუ ძვირად, მაინც ამ საწყობებში იყიდონ ნივთები. უკანონოდ მიმანია ამნაირ საფუძველზე დაწესებული საეკლესიო ნივთების საწყობები. უკანონოდ მიმანია ბრძანებით ნივთების გაყიდვა. — ეს არის მონობოლია, რომელიც სასირცხლოდ მისამწინა ეხლანდელ დროში. ეპარქიის საეკლესიო ნივთების საწყობი ბრძანებითა და ჯარიმის გარდახდევინებით კი არ უნდა იწვედეს მუშტრებს, არამედ სიიფით და ნივთების სიკეთით. ფასიც ნივთების უნდა იყოს გარდაწყვეტილი კრებისაგან და არა ერთი კაცისაგან. საბუღალსა საეპარქიო საწყობში ნაყიდ ნივთებზე აიღონ ვეცხლუფლოებაზედ მანეთზე 5 კაპ., შესამოსლებზე ორი ნუბარი და შანდლებზე და მძიმე ნივთებზე 10—20 კ-დე. ამ ფასების მოგებით საწყობი ნივთებსაც იფად გაყიდის და მუშტრებსაც ბევრს იშოვის. რასაკვირველია, თუ ნივთები წინდახედულად და რიგინად იქნება ნაყიდი.

შემდეგ მოითხოვა სიტყვა მ. ივლ. წერეთელმა. დაიწყო მით, რომ მას ზედმიწევნით შეუსწავლია ვაქრობის საქმე და განსაკუთრებით საეკლესიო ნივთების სყიდვისა. მოჰყვა, როგორ მიანდა დეკანოზმა მას საწყობის საქმე, როგორ წაივია მოსკოვში, როგორ უნდა ნივთებს არჩევა, როგორ მშვენიერად წაიყვანა ვაქრობის საქმე საწყობში და დაასრულა მით, თუ როგორ უნდა ეცადონ მღვდლები ხატების გავრცელებას სოფელში. ბოლოს გამოთქვა ის აზრი, რომ მღვდლები უთუოდ ხელწერილით უნდა იქმნენ შეკრულნი საწყობზე ნივთების სყიდვას.

დეკ. დავით ლამაშიძემ მოსთხოვა ანგარიში საწყობის მოქმედებისა და მდგომარეობისა: მან წარმოადგინა შემდეგი:

ანგარიში იმერეთის საეპარქიო საეკლესიო ნაწილების საწყოების 1895 წლის.

1895 წლის განმავლობაში შემოვიდა:

	მან.	კაპ.
სესხი (ანუ ნასესხი ფულები)	4553	79
გაყიდული საქონლისაგან	7653	21
ნისიებისაგან	1330	25
კერძო პირთაგან (ანგარიშებისაგან)	3327	78

ჯამი. 16865 03

1896 წლის 1 იანვრისათვის დარჩა შემოსავალი:

ვლი ანუ ნასესხი ფულები	4253	79
წმინდა მოგება	1204	09

ჯამი. 5457 88

1895 წლის განმავლობაში გავიდა:

საქონლის ფასათ	9941	48
ნისიებათ	2153	45
მეწველეს	300	—
კერძო პირებს	3437	97
ხარჯები ვაჭრობის უფლების, ორჯელ მოსკოვში მისკლა-მოსვლისა, გამყიდველის ჯამაფირისა და სხვა წვრილმანისათვის	657	42
ავეჯეულობა საწყობისა	126	81

ჯამი. 16617 13

1896 წლის 1 იანვრისათვის დარჩა:

	მან.	კაპ.
გაყიდული საქონელი	4149	78
ნაღდი ფული	247	90
ნისიები დარჩა აღუღებელი	823	20
კერძო პირებსზე	110	19
ავეჯეულობა	126	81

ჯამი. 5457 88

1895 წლის წმინდა მოგების გამოანგარიშება:

	მან.	კაპ.
გაყიდული საქონლიდან შემოსულა თავნი და მოგება სულ	7653	21

ჯამი. 7653 21

1895 წლის განმავლობაში ნაყიდი არის:

	მან.	კაპ.
საქონელი სულ	9941	48

1896 წლის 1 იანვრისათვის დარჩა გაყიდული:

საქონელი სულ	4149	78
--------------	------	----

აქედან სჩანს:

1895 წ. განმავლობაში გაყიდულა	5791	70
-------------------------------	------	----

ჯამი. 5791 70

	მან.	კაპ.
ხარჯებიანი მოგება არის.	1861	51
აქედამ უნდა გამოირიცხოს ხარჯები	657	42
დარჩება წმინდა მოგება	1204	09

შენიშვნა. იმედია ყურადღების მიაქცევს ზემოაღნიშნულ ანგარიშს ყველა, ვისაც ენტერესება ამ საწყობის არსებობა. თუმცა სხენებული საწყობის გახსნა ახალი საქმეა თუმცა თავიდანვე მტერები(!) და მოკავშირეებიც ბევრი გამოიწვევს მის, თუმცა პირველად საქმის მოწყობა, რასაკვირველია, ხარჯი უფრო ბევრი მოინდობა, ვიდრე აწი დაქირდება, მაგრამ მიუხედავად ყველა ამ დამბარკობებელ გარემოებათა — მკითხველი ამ მოკლე ანგარიშიდანაც დაინახავს, რომ საწყობის საქმე ჩინებულად წასულა. თუმცა საწყობის მმართველობამ (ამაში ვისაც კი რამე უვაკრია საწყობიდან, იმედია, დაგვემოწმება) თავიდანვე შესამჩნევად დაუწია ფასს ძველ ფასებთან შედარებით: შესამოსელში 10 — 15 მანეთამდე და ვერცხლფულებში მისხალზე 10 — 15 კაპიკაძინ, მაგრამ წლის ვაჭრობამ და გამოცდილებამ დარწმუნა იგი (მართველობა), რომ კიდევ უფრო შეიძლება ფარჩეულებაში და შესამოსელში ფასის დაკლება და ამიტომ სავაჭრო საწყობის მმართველობა საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ამ მდგომარეობაში უნდა შეხამოს უფრო დასაწყობი და კლებული იქნება თვითვე თუმანზე 1 მ. 50 კ. მმართველობა სრული დარწმუნებულია, რომ სამღვედლოება, რომელის ინტერესებსაც ემსახურება თავისი დანიშნულებით სავაჭრო საწყობი, შემდეგ მოიცავს არ მოაკლებს მის თანაგრძობას და დახმარებას.

მმართველი სავაჭრო საწყობისა დეკ. გ. ცაგარეიშვილი. თანაშემწე მმართველისა იზოლ. ივ. წერეთელი.

სამწუხაროდ ვერაინ ვერ გაუგო თავი და ბოლო ამ ანგარიშს. ბევრი შრომა მიიღო მ. ივლიანე წერეთელმა და დეკ. ცაგ — ლმა, მაგრამ მაინც ვერ შეიტყო სკანდალი, თუ რამდენი სარგებლობა მისცეს ქალღმერთს ეკვაპჩიო სასწავლებელს, რომელსაც პირდებოდნენ საწყობისაგან შემოსულ მოგებს. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ შემდეგშიაც ბევრს ვერას მიიღებს ეს სასწავლებელი, თუ ორჯერ მოსკოვში წასვლაზე ხუთას-ხუთასი მან. დახარჯეს...

ანგარიშის ბოლოს დაბეჭდილი სიტყვები: „იმედია სამღვდელეობა შემდეგშიც არ მოგვკლებს თავის თანაგრძნობას“, ასე შესცავლეს საწყობის მომხრეებმა: „თუ ვინციაბა არამელომე მღვდელმა ამ საწყობს გაერეე ნითვის ყიდვა, ნაკლებადც რომ იზოვოს, მის შერიშის გარდა ჯარიმით გარდახდეს ღირებული ფასი ნითვისა ევარქიის საწყობის სასარგებლოდ“. ეს უკანასკნელი ღონე, რასაკვირველია, უფრო სახეროა საწყობისათვის!... ღიად, სინიდისზე საქმის მიგდება სულ სხვაა და „ძალის გამო მიწერილობისა“ სულ სხვაა... ახალი ბულალტერია ჩვენი საწყობის მმართველებისა ესეთი გახლავთ...

კიდევ ბევრი უსაფუძვლო მსჯელობის შემდეგ, დადგინეს საწყობის მიღება და ხელწერილით შეკვრა ყველა სამღვდელეო პირთა ყველას გაფრთხილებით, ასე რომ, თუ ვინციაბა, სადმე ქუთაისის საწყობს გარეშე, გაბედეს საეკლესიო ნივთების ყიდვა, მღვდელმა ანუ მნათემ უნდა გარდინადან ჯარიმად ნაყიდი ნითვის ფასი ქუთ. საწყობის სასარგებლოდ..

ამ განჩინების თანახმა არ გახდა დეკ. დავით ლაშაშიძე, რომელიც განაცხადებდა, რომ ამისთანა განჩინების დადგენა სასირცხოა, მოუხერხებელი და არც გვეჯერა, რომ მღვდელთ-მთავარმა ეს განჩინება დამტკიცოსო.

კრება გადიდდა შემდეგი დღის დილისათვის. კრების გახსნისთანავე, მეორე დღეს დილის 9 საათზე თავმჯდომარემ განაოუცხადა კრებას:

თავმჯდომარე. საბაასო კითხვები აღარ გვაქვს. ჟურნალები დამზადებულია. წაიკითხოთ და თუ ვინმეს რაიმე აქვს დასამატებელი, შეეიტყოთ და კრება გაავაოყოთ.

დეკ. ს. მჭედლაძე. ჯერეთ სანთლის მმართველი კომიტეტის წევრების აღრჩევის საქმე არ არის გათავებული და კრება როგორ გაავაოყოთ? გუშინ,

მართალია, კომიტეტის წევრებად ავირჩიეთ დეკ. ი. ჭეიშვილი და მლ. დოლაბერიძე; ამა ჰკითხეთ ერთი მათ, თუ სურთ წევრად ყოფნა.

შეიქაწა ერთი ხმაურობა კრებაზე. გუშინ სახალხოლ გამოაცხადეს თავისი სურვილი და დღეს უარს როგორ იტყვიან, იძახოდნენ დეპუტატსო. მ. ჭეიშვილი და დოლაბერიძე აქ არიან და რა საჭიროა მქედლიძის ევექლობა? ნუ თუ თვითონ მათ არ შეუძლიათ თავისი აზრის წარმოთქმა? რასა ჰგავს ეს? გუშინდელ გარდაწყვეტილ ჟურნალს დღეს არღვევთ! (კრება ითხზეს თავიანთი აზრი გამოთქვან მ. ჭეიშვილი და დოლაბერიძემ).

დეკ. ჭეიშვილი. ნება მომეცით, თავმჯდომარე, და მოგახსენებთ ყველაფერს. (ნება ეძლევა და განაგრძობს). მე, მართალია, გუშინ დავთანხმდი კომიტეტის წევრობაზე ჩემ არჩევას, მაგრამ დაფუკვირდი საქმეს და შევიტყვე, რომ თქვენგან მიღებული წესდების პროექტიდან სჩანს, რომ მე უთუოდ შემხვდება ამ საქმის მწარმოებლობა, ან. ხაზინდარობა. ორი თანამდებობა ძლიერ სამძიმოა. თავმჯდომარე კი აქეთ იქით უნდა დასვირნობდეს და ყველა საჯაფური საქმე მე უნდა შემხვდეს. ნეტავი დედაჩემს, თუ საქმე მე ვიწყვიტე და სახელი სხვას დარჩა! არ შემიძლია სწორედ წევრობა. ამასთან უნდა მოგახსენოთ, რომ ერთი პროექტი არის შედგენილი კანცელარიის სერკეტარისაგან, რომელიც ბევრის წილად ჯობია ლაშაშიძის მიერ შედგენილ წესდებას. მე გირჩევთ ის პროექტი მივიღოთ“. ამ სიტყვებმა დიდი ხმაურობა და ლაბარაკი გამოიწვია კრებაზე.

მდგ. ვას. დოლაბერიძე. მეც უნდა მოგახსენოთ, მამანო დეპუტატო, რომ არ მსურს კომიტეტის წევრობა. როგორც თქვენნი მიღებული სანთლის მართვა-გამგეობის წესდებისაგან სჩანს, მე შემხვდება საქმის მწარმოებლობა. ნეტავი მე, თუ ყველაფერი საქმე მე ვიწყვიტე და თავმჯდომარეობა სხვას შეხვდა! დეკანოზო ლაშაშიძემ ხან აქეთ დადის, ხან იქით დადის, ხან რუსეთშია. საქმე მე უნდა ვაკეთო და სახელი სხვისი უნდა იყოს, მიეღო შრომა კომიტეტისა ორ წევრზე იქნება დამოკიდებული და თავმჯდომარეს არაფერი საქმე არა აქვს. თუ უსაქმურად იქნება, მაშინ საჭიროც არ არის იგი.

დეკ. დ. ღამ-იე. როდესაც გუშინ დეკანოზმა ჭეიშვილი თანხმობა განაცხადა კომიტეტის წევრობაზე, მე გაეკვირდი და არ მჯეროდა, რომ მისი

სურვილი და განცხადება გულწრფელი ყოფილიყო. თქვენც კარგად მოგახსენებთ, რომ წარსული წლის ნოემბრის კრებაზედაც აგრევე მოიქცა. პირველად მეტის მეტად აუგებდა ძველი წესით სანთლის ქარხნის წარმოების საქმეს და ბევრი რამ გითხრა. სამღვდლოების არჩევაზე დათანხმდა, რომ იგი მიიღებდა მონაწილეობას ჩვენთან ერთად. მეორე დღეს კი ქალაქი შემოიტანა, რომელიც აი საქმეში ვახლავთ. თხოვნაში განაცხადა, რომ ორი ათასი მან. გულისთვისაც არ შემოიღო სანთლის საქმეში მონაწილეობა მივიღოვო. როდესაც მიზეზი ვკითხე, განაცხადა: „სობოროდან გამავდებენ და ამ შიშის გამო არ შემოიღო კომიტეტის წევრობაო“. ესლაც ისე იქცევა. გუშინ დათანხმდა და დღეს უარზეა, მაგრამ აქსულ სხვა მიზეზია. გუშინ დათანხმდა იმიტომ, რომ საქმე სულ სხვანაირად თავდებოდა და რომ საქმე დაებრკობოდა, კრება მოატყუა და თავის რაღაც მიზნის ასახორციელად სულ სხვას ლაპარაკობს. მთელი 2 დღე წესდების პროექტზე იყო ლაპარაკი და სხვა პროექტზე ხმა არ ამოუღია; დღეს, როცა საქმე გათავებულა, იძახის, მშვენიერი პროექტია. შედგენილი ეპარქიის კანცელარიის მდივნისაგანა და კრებას იმის მიღებას უარზეს. დღემდე სად იყო, რომ ეს პროექტი არ წარმოადგინა? ან რატომ ესლა მანაც არ წარმოადგინა, თუ ასე მშვენიერი პროექტია. კრება თავდება და ჭეიშვილს მსურს, რომ ეს საქმე ჩაფუშოს და სამყრმისოდ გაბადდვას. მამანო დებუტატო, მივაქცევ თქვენს ყურადღებას ერთ გარემოებას: დააკვირდით ზოგიერთ პირებს, რომელნიც კრებებზე სრულებით არც კი დადიოდნენ. ხოლმე, განსაკუთრებით ქალაქის სამღვდლოებას. ზოგი იძახის ამიერიდან თქვენთან არ ვიმსახურო და აზარფერ საქმეში არ გავერიო, და რომ შეხედოთ დილით და საღამოთი ყველა დებუტატებზე წინ მოიანდა და განსაკუთრებით კრებებს აღგნენ. თქვენც კარგად ხედავთ, თუ რამდენ სურვილს იჩენენ ზოგიერთები, რომ სანთლის წარმოების საქმე ისევ ძველ წესწყობილებაზე დააყენონ და ისევ ძველებურად, მათებურად აწარმოონ. აი ამას უნდა მიაქციოს ყველამ ყურადღება. მმ. ჭეიშვილმა და და დოლაბაძემ განაცხადეს, რომ ყველაფერი საქმე ჩვენ დაგვაწყდება რთავჯდომარე ტყუილად იქნებაო. მაკირავებს მათი მესხიერების სსსსსტ. დაწერილობით არის გარკვეული წესდებაში, თუ რა და რა შრომა არის განაწილებული კომიტეტის თავმჯდომარესა და წევრთა შორის: (ჩილებს პროექტს და ჭეიშვილს, რა მოვალეობა ეკისრება თავმჯდომარეს და წევრთა). აქედან ცხადდებიან დაინახავს ყველა, რომ თავმჯდომარეს მეტი შრომა თუ აქვს, თორემ ნაკლები არა. მაგრამ მათი სურვილი, ვგონებ, იმაში მდგომარეობს, რომ ან სულ არ იქნეს თავმჯდომარე, ან არა და კრებამ ისინი აიხრიოს. თუ ეს მოსახერხებელი არის, კრება განიჯდოს და გარდასწყვიტოს. რაიცა შეეხება მმ. ჭეიშვილისა და დოლაბერიძის მიერ წარმოთქმულ სიტყვებს, ვითომ მე აქეთ იქით დავდივარ და საქმე მაგათ დაწვებათ — ეს აშკარა სიცრუეა. მართალია მოგზაურობა მხედება რუსეთშია, თბილისშიც და ბათუმშია, (თუ შევიდბა იქნა, ამ წელიწადში გამოფენაზედაც ვაპირებ წასვლას და მეტი ათონშია), მაგრამ ყოველთვის მეტი მუშაობა შემოიღო ქუთაისში, ვინმე ჭეიშვილისა და დოლაბერიძის. რამდენჯერ ყოფილა ისეთი შემთხვევა, რომ სოფლიდან მოესულევათ ქუთაისში სხდომაზე დასასრებლად და ქუთათური სამღვდლოება კი არ გამოცხადებულა. რა გამოვიდა. რომ ქუთაისში მცხოვრებნი ბრძანდებოდნენ სანთლის საქმის მწარმოებლებად! განა ქუთაისში მყოფობა მოგხმარა საქმეს და კეთილად მიდიოდა მისი წარმოება? ვთხოვთ მ. ჭეიშვილს წარმოადგინოს ეს მისგან ნაქმრ სანთლის ქარხნის მართვა-გამგეობის პროექტი“.

მეტეტი თავმჯდომარესა და წევრთა შორის: (ჩილებს პროექტს და ჭეიშვილს, რა მოვალეობა ეკისრება თავმჯდომარეს და წევრთა). აქედან ცხადდებიან დაინახავს ყველა, რომ თავმჯდომარეს მეტი შრომა თუ აქვს, თორემ ნაკლები არა. მაგრამ მათი სურვილი, ვგონებ, იმაში მდგომარეობს, რომ ან სულ არ იქნეს თავმჯდომარე, ან არა და კრებამ ისინი აიხრიოს. თუ ეს მოსახერხებელი არის, კრება განიჯდოს და გარდასწყვიტოს. რაიცა შეეხება მმ. ჭეიშვილისა და დოლაბერიძის მიერ წარმოთქმულ სიტყვებს, ვითომ მე აქეთ იქით დავდივარ და საქმე მაგათ დაწვებათ — ეს აშკარა სიცრუეა. მართალია მოგზაურობა მხედება რუსეთშია, თბილისშიც და ბათუმშია, (თუ შევიდბა იქნა, ამ წელიწადში გამოფენაზედაც ვაპირებ წასვლას და მეტი ათონშია), მაგრამ ყოველთვის მეტი მუშაობა შემოიღო ქუთაისში, ვინმე ჭეიშვილისა და დოლაბერიძის. რამდენჯერ ყოფილა ისეთი შემთხვევა, რომ სოფლიდან მოესულევათ ქუთაისში სხდომაზე დასასრებლად და ქუთათური სამღვდლოება კი არ გამოცხადებულა. რა გამოვიდა. რომ ქუთაისში მცხოვრებნი ბრძანდებოდნენ სანთლის საქმის მწარმოებლებად! განა ქუთაისში მყოფობა მოგხმარა საქმეს და კეთილად მიდიოდა მისი წარმოება? ვთხოვთ მ. ჭეიშვილს წარმოადგინოს ეს მისგან ნაქმრ სანთლის ქარხნის მართვა-გამგეობის პროექტი“.

დია. ი. ჭეიშვილი. ეს პროექტი შეადგინა ეპისკოპოსის მდივანმა ბ. თუთბერიძემ და მას მოთხოვეთ.

სხოვეს ეპარქიის კანცელარიის მდივანს პროექტის წარმოადგენა. მდივანი ე. თუთბერიძე გამოცხადდა კრებაზე და მოახსენა კრებას შემდეგი:

მდივანი ე. თუთბერიძე. პროექტი, მართალი არის, შევადგინე 1888 წ. ეს პროექტი ეპისკოპოსმა დაამტკიცა და მისცა მაშინდელ სანთლის ქარხნის მმართველს მ. დეკ. იოსებ ჭეიშვილს. ეს პროექტი მას ჰქონდა და ვლდებულა იყო იმ პროექტისამებრ ემართა და ეწარმოებოდა სანთლის ქარხნის საქმე. მას მოჰკითხეთ, რა უყო მან ეს პროექტი, ანუ რატომ არ აღასრულა?... მე ეს ვიცი, რომ არც ერთ სანთლის ქარხნის მმართველს არ აუსრულებია ეს პროექტი.

დია. ჭეიშვილი. მართალია, რასაც ბრძანებს მდივანი. მე ვალად დამიდივნეს და იმ პროექტისამებრ

უნდა მეწარმოებია სანთლის ქარხნის საქმე, მაგრამ ყოველად შეუძლებელი აღმოჩნდა იმ პროექტისამებრ სანთლის ქარხნის მართვა-გამეგობა. დღესაც ვაცხადებ, რომ პროექტი კარგია, მაგრამ ძნელი ასასრულებელია მისი სისრულეში მოყვანა. იმ პროექტისამებრ ცოტას ხანს დაგიწვევ მოქმედება, მაგრამ მთელი საზოგადოება ამბოჟნტდა და მომეძღურა და მეც თავი მივანებე. დღეს არ ვიცი, ეს პროექტი სად არის. ვგონებ საქმეებთან ერთად დეკ. ცავარციშვილს უნდა ჰქონდეს. მე მოგახსენებთ, ბატონებო, ერთ ჩემს მოსაზრებას: ვგონებ, თუ იმ ჩემ აზრს მიიღებთ, საჭირო აღარ იქნება აღარც კომიტეტი, აღარც საქმის მწარმოებელი და ხაზინადარი, და არც მაგდენი ხარჯი წავეცა სანთლის ქარხნის მართვა-გამეგობაზე. მოგახსენებთა, რომ მე ხაზინადარად ვახლოვართ ეპარქიის კანცელარიაში. დავადგინოთ, რომ ყოველ მნათეს ჩემთან მოჰქონდეს სანთლის სასყიდლად ფულები, მე ვიქნები ერთ ტალონის წიგნს. როცა ფულებს მივიღებ, წიგნიდან ამოვუჭრი ტალონს და გავატან სანთლის მექარხნესთან. მექარხნე ანუ საწყობში მჯდომი ტალონისამებრ მიუწონის სანთელს. რას უზმონან ამ ტალონს? ამნაირად ფულების გაფლანგვა აღარ მოხდება და საქმეც უფრო გაადვილებდა.“

დეკ. ქეიშვილის სიტყვებმა ძლიერ გააოცა კრება და ბევრს სიცილიც მოჰგვარა. მართლაც სასაკინოა ამგვარი მსჯელობა იმისთანა პირისა, რომელიც კარგა ხნობით ყოფილა სანთლის ქარხნის მმართველად, რომ ასე სამწუხარო არ იყოს!..

ეპარქიის კანცელარიის მდიანმა განაცხადა, რომ მისგან შედგენილი სანთლის მართვა-გამეგობის პროექტი მოსახერხებელი იყო იმ დროს, როცა ყოველად სამღვდლო ნიშნავდა მმართველებს და ჯამაგირსაც თვითონ უნიშნავდა. დღეს, როცა სამღვდლოებს გარდასცეს ქარხნის მართვა-გამეგობის საქმე და ჯამაგირსაც თვითონ სამღვდლოება უნიშნავს, რასაკვირველია, ეს პროექტი არ გამოდგება. თავის დროზედ ადვილი ასასრულებელი იყო ეს პროექტი, მაგრამ არც ერთმა ქარხნის მმართველმა არ აღასრულა იგი.

ქეიშვილისა და დოლაბერიძის მაგივრად კრებამ სხვა წევრები აღირჩია და ამით გაათავა სანთლის ქარხნის საქმე და პროექტიც, დეკ. დავით ლაბაზიძის მიერ შედგენილი, მიიღო.

საქმის მწარმოებელმა ი. ტაბიძემ გრძელი სიტყვით დაუმტკიცა კრებას ზოგიერთი დებუტატების ახარებული მსჯელობა და აზროვნების გასაოცარი ცვილილება. „ამისთანა უსაფუძვლო აზროვნობას არ მოველოდიო, სთქვა მ. ტაბიძემ, არა თუ მაღალსა და საშუალო სასწავლებელში სწავლა დამთავრებულთა, არამედ უსწავლელ დებუტატთაგანაც. გუშინ დამადგინინეთ რეზოლიუცია და ვანჩინება ასეთი, დღეს კი მეუბნებით სულ სხვანაირის დადგენას. ესეი განა შესაძლებელია!“

სანთლის ქარხნის წესდების პროექტის შესახებ დეკ. ცავარციშვილი და რამოდენიმე დებუტატები თავის აზრზე დადგენ, რომელიც კიდევ შეაერთეს კრების ჟურნალთან.

ასე გათავდა მე-XXXV იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების რიგის კრება. ჩვენ საჭიროდ დავინახეთ მოგვეყვანა ზოგიერთ დებუტატთა სიტყვები, რომ საზოგადოებამ თვითონ შეადგინოს თავისი აზრი დებუტატების მიერ წარმოთქმულ სიტყვებზე. ჩვენ სრული დარწმუნებული ვართ, ვისაც სანთლის საქმე საინტერესოდ მიაჩნია, ვინც გულდასმით წაიკითხავს კრების ანგარიშს, ადვილად გაიგებს, თუ ვინ კოქლობს მსჯელობაში და ვის უფრო შესტკვივა გული ამ საზოგადო კეთილ დაწესებულებაზე. დარწმუნებული ვართ, ბევრს სასიამოვნოდ არ დაურჩება თავის წარმოთქმული სიტყვები, მაგრამ რა გაეწყობა. შემდგომი იქნება მაინც გაურთხილდენ იგინი და აღარ წარმოსთქვან სიტყვანი მოუღვივებლად და უადგილოდ. ერთი ბატონი ამტკიცებდა ამ დებუტატს, რომ კარგი იქნება სამღვდლოების კრება სულ მოსპონო. რასაკვირველია, ეს სასურველია და სასიხარულოა მართლ იმ პირთათვის, რომელთაც ჰსურთ, რომ მათი საქმის წარმოება და მოქმედება ზნელით იყოს მოცული. მაგრამ უმეტეს ნაწილს საზოგადოებისას ეს არ ჰსურს და ღმერთმაც ნუ ჰქმნას.

ჟურნალები ჯერაც არ არის დამტკიცებული და, როცა დამტკიცდება, იმედია, ვაცნობებთ მკითხველს.

ვათავებთ რა სამღვდლოების კრების ანგარიშს, საჭიროდ მიგვანჩია ერთი შეცდომის გასწორება. ამას წინეთ ჩვენ იმერეთის ეპარქიის სანთლის მოგება 1895 წ. ვაჩვენეთ 4900 მან., მაგრამ ეს მართალი არ გამოდგა. წარსული წლის 1895 წ. სანთლის წმინდა

მოგება არის 3000 მან., რადგან ანგარიშში ნაჩვენები იყო 2500 მან. წარსული 1894 წლ. და 57 ფუთი ცვილი სანთელი. წარსული წლების შემოსავალიც ძლიერ ცოტა ყოფილა, თუმცა სანთლის ქარხნის ძველი მშობრელები ამბობენ, რომ ბევრი შემოსავალი იყო. ძველი წლების ანგარიშებს იკვლევენ, მაგრამ საეჭვოა, რომ დღეს შეიტყონ ის, რაც არ შეუტყვიათ რვა წელიწადში...

დამსწრე.

სიტყვა,

თქმული მათი მილად ყოვლად უსამღებდელეობის, პეტერბურგის მიტროპოლიტის პალატიდან 22 იანვარს, 1896 წ. მათი იმპერატორებითი უდიდებულესობათა ხელმწიფე იმპერატორის ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძის და ხელმწიფე იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასულის პეტერბურგში დიდებულნი შემობრძანების დროს წმიდა გიორგიონების შემდეგ.

უკეთილმასხურესო, დგოვად გვარგვანოსნო, დიდო ხელმწიფე იმპერატორა!

გურთხევამან დგთისამან მოჰყვნა ნათელი დიდი თვად გადაუწვდენელ სამ ფოს რუსეთისას. დიდი სადმროთ მხარულება შესრულდა წმიდა ნაშთებით და ისტორიულ შემთხვევებით შესანიშნავს ძველ სატახტო ქალაქს მისკოვში, — მხარულება უოვლად სასხარულო შენი გვირგვანოსნებისა, დგთივად დრჩეფლო, მეფედ წინაპართა და მობეფთო ტახტზე და სული წმიდისაგან მირონცხება, — მხარულება შენი დიდებისა, — მხარულება უსაზღვრო სიუკარულისა და ერთგულებსა მენდამი რუსეთის ხალხისა.

სამეფო სატ.ხტო ქალაქი შენი გულითადი სიუკარულით თვადს ადგენებდა ქველსა შენს მგზავრობის, გელით და სულით უოველთვის მენთან იყო, და მეფის მოუკარულ მთელ რუსეთთან ერთად ადგუდენდა უზენაესისადმი, მეფეთა მეთისადმი, მხურვალე ლაცვანს, რათა

მოვანიჭოს შენ დმერმან სამეფო ძალა და სიბრძნე დასაუკველად შენი ხელმწიფებისადმი რწმუნებულ ხალხსა მშვიდობით და მუდრობით, რათა შენი სკიპეტრის მფარველობის ქვეშე განატარან მუდრო და უმეოთველი ცხოვრება უოველსა კეთილ ცხოვრებასა და სიბრძნესა შინა სახსებით და ბედნიერებით.

სატახტო ქალაქის მცხოვრებთა ადტაყებულის სხირულით თქვენდამი მიგებება ცხდათ გვიჩვენებს, თუ რამდენად მდიდარსა სამეფო ქალაქი ესე უსაზღვრო სიყვარულით და ერთგულებით თქვენ უდიდებულესობისადმი.

მიდგო, უოვლად მოწყალიო ხელმწიფე და უავგუსტოესო ხელმწიფე იმპერატრიცო, ჩვენგან, ეკლესიის მოსამსახურეთაგან და მთელი სასულიერო სამწყსოისაგან უუერთგულები და მხურვალე მოლოცვა თქვენ უდიდებულესობათა გვირგვინოსნებისა და მირონცხებისა.

მოვედით თავის მნიშვნელობით პირველს, უუმათარეს სამეფო ქალაქში, — ტაძარსა ამას შინ, რომელსაც იფარავს სასწაულთ მომქმედი ხატი დგთის-მშობლისა, და ადგუნებული სარწმუნოებით და კეთილ ცხოვრებით ადავლინეთ მხურვალე ლაცვა ამა ქალაქის და მხარის ზეციერი მფარველისადმი, რუსეთის ხალხის და მთელ ქრისტიანეთა ერთგულ მფარველის წინაშე, რათა დაგიფაროს თქვენ ზეცისა და ქვეყნის მფარველმა დგთის-მშობელმა თავის უუმიდესს საფარველსა შინა და მოავლინოს ზეციური გურთხევა შენზე, უსაყვარელესო ხელმწიფეო ჩვენო, შენს უავგუსტოესს მეუფელსა ზედა, სამეფო სახლსა და უოველსა ხალხსა შენსა ზედა. და ექმენს მეფობა თქვენი, დიდო ხელმწიფე, საუკუნოდ დიდებისა და ძლიერებისა, ჭეშმარიტი ბედნიერებისა, და კეთილდევობისა დგთისაგან დასული დიდი სახელმწიფოის რუსეთისა!

გურთხეულ არს მომავალი, მეფე დგთივად გვირგვინოსანი, სახელითა უფლისათა!

~~~~~

ვ ა შ კ ლ 3 6 0

ი ა მ მ ბ ი კ ლ

სხოვნას ყოვლად სამღვდელლო ვაბრეილისას.

იმერეთის ეპისკოპოსის ვაბრეილის მიცვალბაზე, დაწერილი 1-ს მარტს, 1896 წელს.

I

სულთ-მნათო, დიღო მოძღვარო,
ერთგულო ივერიისა,
თავდადებულო მუშაკო
მთელის ქართველის ერისა.

განმამტკიცებო რჯულისა,
გზათა ეკლოვანთ მკაფველო,
ქირვეულთ, ღარიბთ, უპოვართ
ნუგეშო, მამებრ აღმზრდელი.

ღღეს შენ განგებამ ზენარამ
მიგიღო თვისად წილად,
ვით აბრაამი ვამკვიდრა,
მუნ ინეტარებ ჟამ მარად.

დაუღალავი მუშაკი
ამიერ თუმცა გვიქრები,
წინაშე ღვთისა ღვდისა
იქ შევამდგომელად გვიღვდები.

მის წილად რგებულს ივერსა
კვლავ მოუკლინას მოძღვარი,
შენებრივ ოქრო-პირობდეს,
შენებრივ იყოს ნეტარი.

შენებრ უსმენდეს მას ერი,
შენებრ მოძღვრებით ვატკობდეს,
შენებრ გვამცნობდეს ციურ ძალს,
შენებრივ სულსა გვიმკობდეს.

ნეტარო, ღვთისა რჩეული,
იყავნ კურთხეულ ამიერ,
სულით უკვდავო და ღირსო
დიღო მოძღვარო, ვაბრეილ.

ქოწი ზიორგ. ღვდანი.

შენთვის შენს მიცვალბას ის პირი არ სწუხს,
ვინც გიხილა ზე ისმინა შენი მცნებანი,
რომლით გაპოკრითს ქემპარიტბა და ძლიერად ქუხს,
მათ ამტკიცებენ შენნივ პირადნი თვისებანი.

შენ აღრვევ აღიმთე რა ლამპარი სიწმიდის,
მიძიდვან იგი წმიდათა საყოფელად,
ვით იქვენ მიწოდებულ მსაჯულისა დიდს,
იქ გადიდა მან, აქვე ჰგიებ კვლავ ცხოველად.

ვერ შევძენთ შენს დიდებას რადენ უღრგს
გაღიღათ, აღგამიღოთ, თუ გაქებდეთ,
არამედ მწყემსო მეცნიერო ვკითხო მხოლოდ ეს,
რადგან ინებე შენგან ცხოვარნი შორსა ვსდგეთ
რა კაცობრივმან განზრახვამ გვძლიოს,
მით წინააღმდეგ სჯულთა გვწაოდდეს,
მაშინ მისგან ვინ შეგვაჭიროს, ვინ მსწრაფლ გვე-

წიოს,
და მისთვის შემდეგ შენსა ვისი გვრცხვენოდეს?

ვინ წარმოგვიდგეს შენებ გულის აღვირად?—
მას ვეკრძალოდეთ, მისღამი გვაქენდეს სსსაება,
არა ოდენ მისის მოძღვრებით, არამედ მისღამიცა
პირად,
და შემდეგ შენსა შენებრ მოსცეს გულს განსვენება.
შენ შეგვავედრე, მწყემსო ნეტარო, ზეციერს მამას:
მან მოგვივლინოს შენებრ სულთ-წინამძღვრობა
შენოდდეს,
ერს მოგვაგონებდეს შენს პირადობას, შენსა ხმას,
მას ვსასიებდეთ, ვეშიზოდეთ, მისი გვრცხვენოდეს.

ნ. გ. დაღანი,

გ ლ ე მ ს ი ს ა ლ ს ა რ მ ბ ა

პა, მოძღვარო, მაცხოვრის წინ
კრძალვით ვარ მუხლ-მოძღვრეკილი!
ოთხმოცი წლის მოხუცი ვარ:
მისთვის ვარ ქელ-დადრეკილი.

იხილეთ იმიერს სტუიონ

ცოდვილი ვარ, ცოდვით სასევ,
ეს ხომ კაცის ადათია!
სული მიდგას მხოლოდ კიდევ,
ესეც მღვთის ამანათია!

ექვისის წლიდან მიწა იყო
ჩემი მამა, ჩემი დედა;
წილად მერგო მასთან ბრძოლა!
შავი ბედი უკან მდევდა,
ენხავდი, ვთესდი, ოფლსა ვღვრიდი,
მოველოდი მოსავალსა;
გულსა მაწვა მის ვარამი!
უმზერდი მზის ჩასავალსა!

თუ მიმუხთლებდა ბედი მე,
ნაწროში წამიხდებოდა,

ცრმლით ვწვევლიდი გაჩენას,
მით ცეცხლი მამედებოდა.
ოდეს ვხედავდი მოსავალს,
შევესტრფოდი მინდორ-ყანასა,
უფალს მადლობას ვწირავდი,
ვაქებდი მისსა ძალასა.

ერთ დროს მოვიძიე, ვაგლეწე.
ჯაფისგან გავხდი ავათა;
მე მოვჩრი, სხვები ვიმსხვერბლე,
მზე ჩამივიდა შავადა.
ოროლი შვილი დავმარხე,
ვაქკაცი სოფლის დარები,
მათი მოხუცი მშობელი
ცოცხალი დავიარები!..

ოხ, რათ დასტოვეს ცოლშვილი,
გადაუხდელი ვალები!
უძლოური მამა, მწუხარე
მტერსაც კი შევებრალობი!
ვერ გავხდით ღონეს, არ გვანდეს:
ჯერ არ ჩაგვეცა შავები;
ოთხი დღე იყო ვასული,
კარზედ მოგვადგნენ სვავები.

მობრძანდენ მოვალეები,
მიიღეს თვისი ხვედრია;

ყოველს მოხელეს მიუწყეს,
მწყემს წილი აღარ ხვედრია.
წერილი მყავს შვილი-შვილები,
არ დამჩრა ლუკმა პურია:
ვერ გაძდა ჩემი სისხლითა
უსჯულო მოშა ურია!

ვინ მომაწოდებს სახრდოსა?
ვინ არის ღვთისნიერია?
ღმერთსაც შევცოდე, კაცი ხომ
არა მყავს მადრიელია!
ქერიე-ობოლთა მფარველობას
შენა გვედრი ქვეყნის მხსნელო,
ნუ მოუშვებ მათზე მტარვალთ,
ბოროტების დამორგუნველო!

ბეგრი რამე სხვაც შევცოდე:
გვედრები, მომიტეო!
ცოდვილ სული ვით გავკურნო?,
ღარიბი ვარ უშემწევო!
ქამიც არის, ვესალმები
ჯან მიხილიო ცრუ სოფელსა,
ქმობის დაუძინებელს მტერს,
მოყვასთ უარის მყოფელსა.

ბეგრჯელ მახსოვს; სულის მამაც,
ღარიგება შენი ტკბილი!
ბეგრჯელ სასტიკი მხილება,
და ზოგჯერაც გული ჩვილი;
ის სიტყვები, გრძნობით სასევ,
გულში ღრმით მაქვს ჩანერგული!
წუთ-სოფელში შური-მტრობა..
მეტი არის დანერგული!

სიკვილის შემდეგ ამოა
ოქრო, გინა ვერცხლის ფული..
ღმერთო, მიხსენ ტანჯვისაგან!
მიიღე ცოდვილი სული!..

მლ. გიორგი გვიმრაძე.

ახალი მშენებელი და შენიშვნები.

6 ივლისს ყოველად სამღვდელთა ბესარიონი მწირველი ბრძანდებოდა საქარის მაცხოვრის ეკლესიაზე გარდაცვალებული მარინე საყვარელიძის ასულის სულის მოსახსენებლად. მეორე დღეს, კვირას, მთმა მღვდებმა სწირა ქუთაისის კათედრის საკრებულო ტაძარში და იმავე დღეს, 2 საათზე საგანგებო მატარებლით გაემგზავრა ტყიბულში და იქიდან რაჭის მაზრაში ეკლესიების სარევიზიოთ...

* *

იმერეთში, თითქმის, ყველგან გოლგა არის. ვენახები ყველგან ძლიერ დახარადა. ხალხში ჯერჯერობით ტანმართლობაა.

* *

ყველამ იცის, რომ სოფელში ათასნაირი სხვა და სხვა გადასახადი არის დაწესებული: სახელმწიფო, საფოშტო, მღვდლის, მწერლის, იასოულის და სხვაგვარი კიდევ ვინ მოთავსის. ამ ფულების მოკრებისათვის არავითარი გარკვეული წესი არ არსებობს. დღეს საფოშტო ფულების ინსპექტორებს შეუშუშავებით სხვა და სხვა ზომები, რომელთა საშუალებით ყველას ეცოდინება, თუ როდის რამდენი უნდა გარდაიხადოს და რასაც გარდაიხდის, კვიტანციებსაც მიცემენ ფულების მიღებაზე. ამის შემდეგ, იმედია, გლეხებს ერთი ორად და რამდენიმე გზით ერთი და იგივე გადასახადი აღარ გადახდებათ.

* *

ოც ივლისს საფ. საგურამოში ილია წინასწარმეტყველის დღეობას ერთს იქაურ მცხოვრებს დიდი აღაპი გაუმართავს თბილისის ღარიბი ხალხისათვის. აღაპებს ძველ დროში გარდაცვალებულებს მონათესავე და მეგობრები გარდახდიდნენ ხოლმე, მაგრამ დღეს ცოცხლებიც იხდიან, თუ საიმედო და გულშემატკიავარი შემკვიდრებები არ რჩებათ.

* *

ჩვენ მივიღეთ რუსულს ენაზე გამოცემული წიგნი — «კავკასიის ცხოვრება». წიგნი გამოცემულია ბ. შიო დავითაძისაგან. წიგნი დაბეჭდილია სუფთად, ნახატებით და ღირს ერთ მანეთად. ვაგზანთ 1 მ. 20 კ. აი წიგნის შინაარსი: «სტუმარი», ოსთა ცხოვრებიდან. «გვირგვინოსნება ქართველ მღვდელთა». «არაგვი», ლექსი ილია ჭავჭავაძის პოეზიიდან «აჩრ-

დლი». ქართული თეატრი 1850—1895 წლებში. ლამო», ლექსი. «კალო», კახეთის ცხოვრების სურათი. «გულუციხი არაქელა», სომხის ცხოვრებიდან. იოანე ოქროპორის შესანიშნავი სიტყვები. «შავეშეთი და იმერხევი», «რე-რო», იმერული სიმღერა,

* *

დ. ყვირილის ხიდი ვაჭრობით გაიკა, და იმედია მომავალ ოქტომბრის თვეში მზად იქნება, ქვეითი ხალხი, აგერ ორი თვეა, რაც დეკადით ლამაზშიდის მიერ გაეთებულ ხილზე დადის, მაგრამ ურმით ხალხი ძლიერ წვადლებაში არის, რადგან ფონი, ხილის სიახლოვეს გაფუჭებულია, და გაღმისკენ ვასავალიც სამარჯვო არ არის. ურემმა უნდა გაიაროს ხიდ ქვეშ და თითქმის ნახევარ ვერსის მანძილზე უნდა იაროს რიყეზე, რომ ქვევით: გავიდეს გაღმით.

* *

ყვირილის პოლიციის «პრისტავი» ქვეთარაძე ძველ სენაკში გარდაიყვანეს და მის ნაცვლად ხარაგაულიდან წერეთელი გამოიყვანეს. წერეთელმა დაიბარა ყვირილის მცხოვრებნი, განსაკუთრებით ვაჭრები; გამოკითხა მათ ძველი წესწყობილება და ჩვეულებანი, მაგრამ არც ერთი მათგანი არ მოეწონა. შემდეგ გამოუცხადა თავისი შეხედულება მისივე მოალოებისადმი. მისმა სიტყვამ შემენიერი შთაბეჭდილება მოახდინა ყველაზე, და ღმერთმა ჰქმნას, აღსრულებისოც ყველა ის, რაც აღუთქვა დაჩაგრულ ყვირილის ვაჭრებს. ვაჭრებს ხდებოდა 1200 მანეთზე მეტი, მაგრამ რაში იხარჯებოდა ეს ფულები, მათ არ იცოდნენ. იმედია, რომ დღეის შემდეგ უფრო გაგებით იქნება ეს ფულები დახარჯული. ყვირილთაში რომ საქონელი იკვლის, იმდენი ზოგადად აღვიღოს არ დაიკვლება. ხვადან თითო საკლავზედ აბაზობისაგან შეკრებილი ფული დიდ თანხას ადგენს. ყვირილთაში კი არც ამ მხრით არის შემოსავალი, არც საწონისაგან და არც სხვა რაიმესაგან. გამჭირავე «პრისტავი» ბევრს კეთილს წარმატებას მოახდენს დაბაში.

* *

ს. წვევაში (შორაპნის მაზრაში) სამი დღით იმართება ბაზრობა ყოველ წელს 14, 15 და 16 ივლისს. ამ ვაჭრობიდან (ბაზრობიდან) ხსენებული სოფლის სამრევლო სკოლას დაწესებული აქვს შემოსავალი, თითქმის, ყოველ წლივით ოც თუმანამდე. ამ წელში გზების უმეკონებლობისა გამო ვაჭრებს

ვერ მოვიდნენ და ვაჭრობაც არ ყოფილა წინა წლების მსგავსად. ამ ბაზრობამ ორი საწყალი კაცი იმსხვერპლა, რომელნიც საქალამნეებს ყიდდნენ. დაბრუნებისას მათ დასცვიან საღამოზე გზაზე და ორივე მოუკლათ. მკვლელები დღესაც არ არიან ნახული.

წიფასა და ყვირილას შუა ისეთ ქვეთვირის ხიდებს აკეთებენ, რომ, ვგონებთ, მათ თავის დღეში არა დაეგვაროსთ რა, მაგრამ ლიანდაგი კი ზოგიერთ ადგილას ისე უყურადღებოდ არის დატოვებული, რომ პატარა წყალდიდობაც კი გაფუჭებს. სასოფლო შარა გზა, რომელიც ყვირილიდან წიფამდე რკინის გზას მიჰყვებოდა მდინარეების მეორე ნაპირას, სრულებითაა გაფუჭებულია. პირველად რკინის გზის გაყვანის დროს პირობა იყო დადებული, თუ სადმე რკინის გზის გამოისობით გზატკეცილი გაფუჭდებოდა, რკინის გზის საზოგადოება ვალდებული იყო, თავის ხარჯით გაეკეთებია იგი. დღეს კი რკინის გზა არა თუ აკეთებს, არამედ ბევრგან თვითონვე აფუჭებს ამ გზებს, რომ წყლის კალაპოტი რკინის გზას ააცილოს. საზოგადოება ნამეტნავად შეწუხებულია ამ გზის უქონებლობით, მით უფრო, რომ ეს გზატკეცილი წარმოადგენს ერთადერთ მარჯვე გასავალს მდ. ყვირილას, ძირულას და მთელ ჩხერიმელას ხეობაში.

კიქის საზოგადოებაში (შორაპნის მხარაში) ორი-სამი დღე იყო პოლიციის მეთვალყურე დაქუთ. ოლქის სასამართლოს გამოძიებელი, ამბობდნენ, ვითომ ხალხს წინააღმდეგობა გაუწიოს მართებლობის პირებისათვის. ესლა, როგორც ამბობენ, ეს წინააღმდეგობა მდგომარეობდა თურმე მასში, რომ ორ სართულიანი სახლის აშენებანზე არ დათანხმებულან, რადგან სიღარიბისა გამო არ შეგვიძლიაო. სწორედ საკვირველია ზოგიერთი კაცების სურვილი. გაუგონაით, რომ სავალდებულო სწავლება უნდა იქნეს შემოღებულიო, ისიც მუნჯკური მითომით; მაგრამ ის კი არ არის გამოცხადებული, რომ მაინცა და მაინც საზოგადოებას აქვს თუ არა შეძლება, უსათუოდ სახლები გააკეთებინეთო. საზოგადოებას თუ სურს, თვითონ გააკეთებს სკოლის შენობას. ძალდატანებით არაფერი არ ვარგა

და არც არაფერი გაკეთდება. მართალია, ადგილად ახერხებენ ჰარისტავებია სოფლის განაჩენის შედგენას, მაგრამ ამ განაჩენების სისრულეში მოყვანა ყოველ შემუშლებელი ხდება ხოლმე. ლევაშოვის დროს პომპრიგებელი შუამავლების თანადასრუბით და მეთაურობით საზოგადოების „პრიგოვორები“, რომელნიც დამტკიცებულიც კი იყო გუბერნატორისაგან, მოწმობენ, ვითომ, ყოველ საზოგადოებაში არის პურის მღაზიები და სასწავლებლები. „პრიგოვორები“ კი ადგილად შეადგინეს, მაგრამ საქმით კი ყოველად შემუშლებელი აღმოჩნდა მათი აღსრულება. „პრიგოვორები“ ყურადღების დამსახურებისათვის კი არ უნდა დგებოდეს, არამედ საქმის ასასრულებლად!...

იმ ვერცხლის მენდლებს, რომელნიც უნდა დაურიგდეს სახელმწიფო სამსახურში მყოფთ იმპერატორის აღექსანდრე III სახსოვრად, მიიღებენ ის მღვდლებიც, რომელნიც აღექსანდრე III დროს მსახურებდნენ, მაგრამ დღეს კი შტატ გარეთ იმყოფებიან.

უწ. სინოდი აცხადებდა ამას წინეთ, რომ იმ მკვლერ ჯვარს, რომელიც უნდა დაურიგდეს ყოველ მღვდელს და ბერ-მონაზონს, როგორც მღვდელლობის ნიშანი, აკეთებს მშ. გურკაევი 28 მანეთადო. დღეს სხვა პირებს განუცხადებიათ, რომ ამავე ჯვრებს ბევრთ ნაკლებ ვააკეთებენ, და ბრონზისა კიდევ სულ იაფად.

ჩვენს რედაქციაში მოვიდა უბუთის სოფლიდან გლეხი დავით ხელაძე და განაცხადა, რომ მას დაკარგვია 12 წ. ვაეი. 7 ლეა დაეგებს ღვერაგუგიაო.

საქართველოას

მეფლი დროას თავგანსავალი.

(გაგრძელება *).

მრავალნი წელინი მეფობით ჰყო ტკბილად გატარებულნი, შემდგომად ადამის მიერ ვალი მძლედ შემოღებულ მანცა ინება გარდახდა, ვით იყო ტრფიალებული განვიდა სოფლით, შევებულ ჰყო ანგელოსთ დასაკრებულნი. ვითარცა სურდა, აღვიდა მას წმინდათა სავანებს,

*) იხ. „მწყემსი“ 12 № 1896 წ.

შვირაცხა წმიდათთანა, აღისწრაფა მამის ნებსა,
 ხმა მალღოის მისთვის ქართლი, მთანი ჰნამენ შვიბის
 ცერებას,
 ყოვლნი ზოგად იხარებენ, წმიდა ჰყოფენ მისთვის
 დღებსა.

ესე ძლიერი ხელმწიფე მეორე ღირსისხოვისა,
 ქართველთა შორის მეფეთა ქმნილება მისი ჰყოფისა,
 სხვა სიმნენ, სიბრძნე, სიმდიდრე, ვისცა ჰწაფდს მა-
 ლედ ჰპოვისა,
 იკითხოს მისი ცხოვრება გულად ლომ ტან ახოვისა.

ქართველთა სულგებრ სატრფობი იგლოვეს თვი-
 სის წესითა,
 მიიღეს მეფეთ სამარხოს დიდებით უაღრესითა,
 იტყებდნენ, იყვნენ ცრემლითა ცეცხლისა უცხელე-
 სითა,
 თავსა იტყოდნენ ობლებად, ნაცარსა მსხდომნი კენე-
 სითა.

წელიწადს ერთსა ძაძითა მოსილნი ბნელსა
 სხდებოდეს,
 სამღვდელო დასნი მსხვერპლისა შეწირვას არ მოსც-
 დებოდეს,
 გლახაკთა მიეცემოდა, მკლავანი ვამდიდრდებოდეს,
 უძლურთა გამოსაზრდელად საუნჯით განწესდებო-
 დეს.

ქერივ ობოლთათვის წარღებად საჟურტლის
 კარნი ღიანი,
 ხმობდეს ლაღადნი, მიიღეთ ოქრონი ათ დანგიანი,
 გახსოვდესთ მეფე ცხებული, ოთხ კიდედ სახელიანი,
 უკამოს ჟამის მეტრფე და მზიანის ღამით სვიანი.

დავით მეფისა და აღმაშენებლისა ძის დიმიტრის მეფედ დასმა
 ქართველთაგან, და მოადგომა გარე ყოველთა ერთგულთა და
 ნამსახურთა მამისა მისისათა.

რა გარდახდა გლოვის დრონი, შეკრბენ ყოვლ-
 ნი ქართლოსელნი,
 დასვეს მეფედ ძე მეფისა, გარ მოაკრბენ ერთგულ
 მსვლელნი,
 მეფედ ჰსაცხეს და განაშენეს სრა-სამყოფნი, წლ-
 კრე-ველნი,
 წინაშე სდგეს შეჟურეილნი მკლავ-მტკიცენი ყმანი
 ძველნი.

იყო საქმეთა მამისთა დიმიტრი მარჯვედ მქმნე-
 ლია.
 კეთილად იწყო განგება, დავითის გზათა მსვლელია,

ყოველთა თვალთა სატრფობი და გულთა სასურ-
 ველია,
 მბრძოლი უებრო, საქები, რაჟმთ მწყობი საკვირე-
 ლია.

ესე არს მეფე დიმიტრი, მამისა კვალსა მარბი,
 მართ შესაბამი მისი და არა რად საწუნარები,
 ჰბრძანა ლაშკართად გაცემა, გახსნა სალოართ კა-
 რები,
 ჰგვანდა ოქროთა სიმრავლე არს ზეცით ნაწივიმარები.
 გასცა უზომო, აღაესნა სპანი და სპასალოარები,
 უძღვნა მრავალი სამღვდელო ოქრო ქსოვილი ლა-
 რები,

შესწირა ეკლესიათა სპეკალნი ხილვად მქმარები,
 ქერივ-ობოლთა და გლახაკთა იყო მიცემის მყვარები.
 მამისა ხელსა ფლოზილნი ყოვლნი სურვით შე-
 ეკვეთნეს,
 თუ სად იყვნენ გულად მრუდნი, შეიპყრეს და თავნი
 ჰკვეთნეს,
 უერთგულესს მონებითა კვლავცა მეფე აიფენს,
 შიში შეზებათ შორიერთა ვერსა სადა დაიყენენს.

ჰკადრეს, დმანისის ციხესა არ ვინმე გულად
 ავები,
 არ კეთილ მქვერტნი სამეფოს, უნებსთო დახსნან
 ზავები,
 გამოიკითხა სიმართლით, ჰსცნა იყვნენ დამნაშა-
 დებულნი მსხვერპლისათა ოთხი სულები,
 დაიპყრა ციხე მიულო, დასტრეს ბედშავთა თავები.

დიდისა შის მძლავრისა საღუბ ყენისაგან აღბორება დიმიტ-
 რი მეფესა ზედა შურის ძიებად მამისა მისისა დავით აღმაშე-
 ნებელისა, რომლისა ხელითა მრავალ გზის მოწყვეტილ-იყვნენ
 სპარსნი, და მისდგომოდა ყენითა სირცხვილი. ამის ესევითარისა
 შურის ძიებისათვის, ჰსცნა რა გარდაცვალება დავით უძლე-
 ველისა მეფისა, შევირობა ყოვლისა სპარსეთისა ძალი, აღუზა-
 ხა მუდრობათა სხვათა და სხვათა კერძოსასა, მომართა მეფეს
 დიმიტრის და ქართველთა, რეკა აოხრებად ყოვლისა ქვეყა-
 ნისა გიორგისა, გარნა ძალმან ქრისტესმან ვითარ უკუნ აქ-
 ცია და დაჰხსნა გულის სიტყვანი მისნი, ვითარ აქითაველი-
 სანი, ისინიეთ:

რა ესმა საღუბ ყენისა გარდაცკლა დავით გვი-
 რისა,
 სთქვა, სპარსეთისა დედანი მკვლავთა მისთაგან სტი-
 რისა,
 მრავალჯერ ქმნილა ქართველთაგან ჩვენზედ შემთხ-
 ვევა ქირისა,

აწ გემართებს ჯავრი ვიყაროთ, ვჰყოთ მოხსენება
ძვირისა.

დავითვის მკლავთა სიმტკიცით ჩემს წინა მსხდომ-
ნი ჩიოდეს,

როოდნენ სპარსთა დამლუნნი გამოქცეულნი რბიოდეს,
მისის მახვილის მკვეთრობით ნაკოდთა წყლულნი

სტიკოდეს,

სრულად დამდაბლდნენ მისგამო, ვერა ამაყად ყი-
ოდეს.

არა სადა გვაქვს სიმდიდრე, და ცილოლ არს
საქურტლებია,

დაეცა სპარსთა დიდება, ქართველთა შესძინებია,
აწ, ვნებავს, სპანი შეეჰკრიბო, რაც ჩემი საბრძანებია,

სრულ მოგაოხრო გურჯისტანს თუ სადა შენობებია.

ყოველნი სპარსთა დიდდიდები დამემოწმნენ მის-
გან თქმულებს,

სადუხისა ვაზირები ერჩნდნენ მისგან ბრძანებულებს,
ყოველით კილით მოიწვიეს მრთელნი ანუ შწილნი

თულებს,

სავსედ დიდსა სატახტოსა მბრძოლთა სცნობდი და-
რასმულებს.

განლაღნა საღებ ყვენი, ბრჭალსა მძლედ ვაიმა-
ხედლა,

აღმხედრდა ამაყებული, ქრისტეზე ბორგვით სწმა-
ხედლა,

ეტყოდა სპათა სიმრავლეს დიდებას დაუსახვედა,
ტკბილის სიტყვითა მითდამი რეცა თუ მუფუზარხვედა.

ეუბნებოდა, შეხვდითო მტერთა მხედ, მამა-
ცობითა,

გარწმუნებ, გავსებ ყოველთა მოცემა საჩუქრობითა.
და აკლდა გურჯებს ვისითა იყვნენცა იმედობითა,

ვერ ვინ დაგვიდგამს სივანად ვიცი ვართ ამა გზო-
ბითა.

სადუხ ყვენიდან უთვალავითა ლაშქრითა მისვლა ანისის ქა-
ლაქსა ზედა გარემოდგამა მისი, და ანისელთაგან მოხსენება

მეფისა მათისა დიმიტრი დავითის ძისა ფარულსა შიკრიკითა
და შემწეობისა თხოვე მოქალაქეთაგან.

წარმოველეს ლაშქართ ურიცხვად აქვსთ ფურ-
ცელთ უმრავლესობა

შემოველეს ქართლის სამზღვარი შეექმნათ ცეცხლთა
მკვესობა,

მოადგნენ ქალაქთა შორის ვის აქნდა უკეთესობა,
გარე შეიცვეს ანისი, ჰყვეს რაზმთა გარემწესობა.

ენადა საღებ ყვენსა ძალით შესჭირდა კარებსა,
ყოველილთ ეწვა ცეცხლითა შიგან შესრულთა

ჯარებსა,
იტყოდა, მოვსწყვეტ ერთობით, ვადინებ სისხლის
ღვარებსა,

მხეტთა შეუქმნენ საღგურად მე მათსა ნაოხარებსა.

მსწრაფლად იჩქითად შიკრიკი კისკასად ანე-
ლებისა

მეფეს იახლა დიმიტრის მყის ხილვა ესწრაფებისა,
შეუძღვნენ ჰქადრა საღამი ერთგულის მისის ყმებისა,

არას გვეწვიე მეფეო გვიხდეს დღე მოჭირვებისა.

მოვიდა ზევაი ყვენი მოგვადგა ქალაქს გარებსა,
მონანი თქვენნი შიგანით ვართო ბრძოლასა მწა-
რებსა,

არ ითქმის სპათა სიმრავლე ცათა ვარსკვლავსა ჰსდა-
რებსა,

ყმათა მოგვხედე მეფობა ჩვენთვის ნუ დაიზარებსა.

დიმიტრი ქართველთა მეფისაგან ანისის ქალაქს საღებ ყვენსა
ზედა საბრძოლველად სპათა მოწვევა და სიმწრაფლით წასვლა

მას ზედა გულოვანითა და რჩეულითა ქართველთა მეომართა,
და ბრძოლითა სასტიკითა დამარცხება საღებ ყვენისა, გაქცევა

მისი შიშითა დიმიტრი მეფისათა, და დაშთომა ყოვლისა სამ-
ძიმარისა სპარსეთისა, და მრავლისა უნჯისა შოვნა სპათა და

ანელთა ერთაგან.

რა ესმა მეფეს დიმიტრის ვეფხებერ შესლტნა,
დაიზახნა

აწვე მოკრბენ გულოვანნი მტერმან ესრეთ ვით დამ-
ლახნა,

სპარსთა მეფემ გული მდებრი ჩემზედ ვითმცა გაიმ-
კვახნა,

არ შეეარჩენ, ღმერთი მწედ მყვეს, ჯვარი გულსა
ღაისახნა.

მოვიდენ რაზმად გულმყარნი მამისა თანაზრდი-
ლები,

ქრისტეს მტერთ ზედა მახვილნი მძლედ აქნდათ აღ-
ლესილები,

მსწრაფლად გარდავლენს ზეგანნი, მიდიან მშვიოდ
მოწვიდლები,

ვითა მფრინველნი ფრინვიდენ მტერთათვის ფრთე
გაშლიდლები.

თავს დაეცნენ საღმრთო სულებად ვითა მპარაენი,
შეუღვეს ბრძოლა სასტიკი სადა სპარსთ ეცათ კა-
რაენი,

ხოცდნენ ურიდან, შეიქმნენ უღმრთოთა შემზარაენი,
ბასრისა ხმლითა ამდაბლეს მათზედა მემუქარაენი.

მოსრეს რიცხვით მიუწოთომი მკვდარი ჰყრია
მთაებრ გორად,
მეფე ბევთრით შექურვილსა სპარსთა ჰყვეთდა შუა
ორად,
სამსა დღესა ქრა-დაკაფა ჰქონდათ ურთერთს ვანუ-
შორად,

დასცეს ძალი სპარსეთისა, ცხოველნი ჰყენეს სრუ-
ლად მძორად.

საღმრთო ცოტათა მონითა გაიქცა, თავსა ეწია,
მტირალი მირბის შემდრკალი, ღაწენი აქეს დანა-
ხეწია,
დაშთა ჩადრნი და დროშანი ქათველთგან დანა-
ღეწია,

მაშინ მოსპო სპარსობა, რისხვა ზეგარდმო ეწია.
დაისხნა ანის ქალაქი მტერთაგან გარდმოდგე-
ლები,
შევიდა სრასა მორქმული მეფე დიდებით მკულეში,
მისცეს მადლობა ქრისტესა, ჰყვეს მსხვერპლი შეწი-
რულები,
დიდი და მცირე შეიქმნენ ძვირფასით დატვირთუ-
ლები,

თვით მოქალაქე ყოველი ზიდიდა სპარსთა ნიფთებსა,
ვერა მოღვედენ ათს დღესა სპარსთა ნაშთომსა ტვირ-
თებსა,

ვისცა რა უნდის ჰკრეფდიან არაენ განარიდებსა,
ყოველი სული საუნჯედ სპარსთ ნაშთიარსა მის-
დებსა.

მეფემან დაჰყო დიმიტრიმ ანისსა დღენი მცი-
რენი,
განავო იგი კერძონი ჰყო მტკიცედ დანაშკირენი,
მოსპო ყოველითურთ ბორბტნი გვამები მიმოპირენი,
მოპრუნდა ძღვევამოსილი ახარნა თვისნი მპირენი.

დიმიტრი მეფისაგან დატყვება მეფობისა და თვის წილ დასე-
ძე თვისი დავით მეფედ და თვით მონაზონ იქნა.

დაჰყო დრონი მეფობითა დიმიტრიმან მორქმუ-
ლობით,
გარნა ღვთისა სიყვარული გულსა ჰქონდა მეტად
ჰყრობით,

არად სდევდა დიდებასა სახელს რაცხდა ამაოშით,
შეილი დასეა თვის წილ მეფედ, თვით სცხოვრებდა
მონაზნობით.

დაჯდა მეფედ დიმიტრის ძე, დავით ტახტსა
ნებიერად,
განაგებდა სამეფოსა ყოვლად კეთილ გონიერად,
განვლო დრონი მშვიდობითა, არსით უნდა მბრძო-
ლი მტერად,
მისცა ვილი ბუნებისა სულის სასძლოს შევლო მზე-
რად.

გარდაცვალება დავით მეფისა დიმიტრის ძისა და დაჯდომა
მეფედ ქართველთა ზედა, გიორგისა ძისა დიმიტრი მეფისა და
ძმისა დავით მეფისა, რომელთა იყო მანე, ახოვანი, ძლიერი
ბრძოლასა და გულად მყარი.

კვალად დაჯდა დიმიტრის ძე, ტახტს გიორგი
გულად მყარობს.
თვით მეფისა დავითის ძმა ვითა გმირი სიმნენს მყე-
რობს,
განამდიდრნა ერთგულ ქმნილნი, მათზედ ტკბილად
მოუბარობს,
უხვად იყო გამტემელი სვე სვიანად მთა და ბა-
რობს.

რედაქციის წასუხი.

მგ. ბესარიონ კ- ძეს. თუ ეკლესიას ფული არა
აქვს, ბლაღოჩინს არ აქვს უფლება
მღვდლის უნებურათ მისი ჯამაგირით
რომელიმე ყურნალი ანუ გაზეთი
გამოაწერინოს, თუგნდ ყურნალი სა-
ვალდებულოც იყოს.

სუკადიში მცხოვრებთ. ჩვენ გამოცემანი მოიკითხეთ
მღვდელ მ. მიხეილ ჯიქიასთან.

შემთხვევითი კორექტიონები. გთხოვთ, როდეს-
საც რამეს იწერებოდეთ რედაქციაში,
გარკვეული ხელით და შავი მელნით
დაწეროთ ხილმე.

